Egymilliárd csavar!

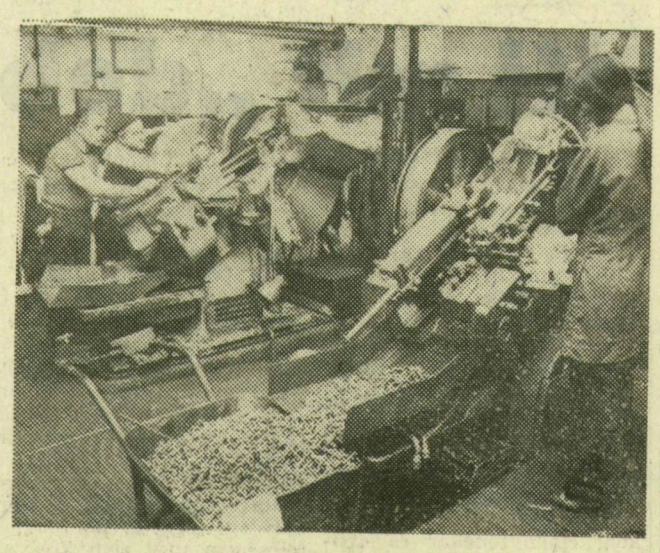

A Csavaripari Vállalat 1. sz. Gyárában az idén több mint egymilliárd darab kötőelemet — csavarokat, csavaranyákat, szegecseket stb. — gyártanak. A terv teljesítésének, illetve túlteljesítésének egyik biztosítéka, a gyár 48 szocialista és két munkabrigádjának versenyvállalása. Képünkön: Részlet az üzemből.

A nevelés gyakorlata — politizáló munka

Párttaggyűlés a Móra Ferenc iskolában

Több oktatási intézmény — óvoda, általános iskola és nevelőotthon — kommunistái alkotják a Móra Ferenc általános iskola pártalapszervezetét. Mindössze 14 tagot számlál, tehát a legkisebb alapszervezetek sorába tartozik. E kollektíva munkája mintegy 50 főnyi tantestület tevékenységére van hatással, s hangolja össze az azonos célú, de más-más személyi vezetés alatt álló intézményekben az oktatást, a nevelést anélkül, hogy bármelyik önállóságát megsértené, avagy egyiket a másik fölé emelné fontosságban.

A pártalapszervezet egységes a cselekvésben, a közös munkában. Ezt elemzően tárta fel beszámolójában — a tanévet is szinte összefoglalóan — mostani taggyűlésükön *Lantos István* párttitkár. Jó jel e pártalapszervezet fejlődésére, hogy ezt a taggyűlést tagfelvételi kérelem elbírálásával kezdték. Egy fiatal, a közösségért minden munkában lelkes, odaadó tanárnő kérte felvételét a pártba, amelyet — ajánlói kiállása mellett — egyhangúan elfogadott a tagság.

•

Az alapszervezet ideológiai és kádermunkája, az idetartozó intézmények gazdasági helyzete, munkaerő-gazdálkodás, szervezeti élet és pártépítés, az intézmények vezetőivel való kapcsolat szerepelt a beszámolóban, és végül a pártmegbízatások elvégzésének értékelése az egész tanévben, személyekre szólóan. Ha valahol, akkor itt van jelentősége a pedagógiai felkészültséggel azonos fokon az ideológiai és világnézeti tisztánlátásnak, amely tanárnak, nevelőnek egyaránt alapvető, legyen párttag vagy pártonkívüli. Szeged sok általános iskolájának sorában nem előkelő, de annál fontosabb szerepet tölt be a Móra Ferenc általános iskola és mellette a Londoni körúti és a Rigó utcai nevelőotthon. Ezt érzékeltetni elég annyi, hogy az iskola tanulóinak 30—35 százalékát olyan gyermekek alkotják, akiket szüleik elhagytak, veszélyeztetett környezetből kerültek ide az ország különböző részéből. Velük foglalkozni, teljes értékű és megbecsült oktatást, nevelést adni nekik intézményesen és egyénileg is nehezebb, mint bármely más általános iskolában. Nem szólva arról, hogy Móraváros munkáslakta városrész, következésképpen a munkások gyermekeire megkülönböztetett figyelmet kell fordítani.

•

Itt és ebben van nagy jelentősége az ideológiai és világnézeti tisztánlátásnak, s akik ebben a tantestületben dolgoznak, azok ezt tudják is. Az egyetemen vagy főiskolán szerzett politikai műveltségre tovább lehet és kell építeni. Elsősorban egyéni tanulással, mert szervezett felsőfokú politikai intézményben, a marxizmus—leninizmus esti általános tagozatán fele annyian sem tanulhatnak — helyszűke miatt —, mint amennyien szeretnének. Ezért is szervezték itt ebben az oktatási évben politikai vitakört, amely minden alkalommal és mindvégig sikeres volt. Rendezvényeikre meghívtak jól felkészült előadókat is, akik élménybeszámolót tartottak külföldi tapasztalataikról.

A politikai vitakör sikerére alapozva döntött az alapszervezet vezetősége úgy, hogy a soron következő oktatási évben szintén szervez politikai vitakört azért is, mert a pedagógusok ideológiai továbbképzésének ügye napjainkban még nincs megoldva. „Márpedig — hangsúlyozta beszámolójában a párttitkár — a pedagógia a politikával szorosan összefüggő tudomány, a nevelés gyakorlata politizáló munka. Társadalmi, közéleti érdeklődés nélkül senki nem lehet ma jó pedagógus. Cselekvő tenni vágyó, politizáló fiatalokat csak aktív, politizáló pedagógusok tudnak nevelni."

Az alapszervezet vezetősége káderpolitikai munkáját is ennek a tételeknek a tükrében vizsgálta. Sajnálkozással állapította meg a beszámoló, hogy az itt nevelt kádereket sorra elvitték más intézményekbe. Ez az élet rendje is. Amennyire sajnálkoznak emiatt, annyira büszkék is lehetnek rá, hiszen aki itt megállta a helyét, az magával vitte ennek a közel százesztendős iskolának és öreg nevelő otthonoknak, nem utolsósorban a tantestületnek emberformáló, jó hírét, nevét.

Különben is: ehhez a pártalapszervezethez tartozó intézmények ellátottsága jó, a sikeres oktató-nevelő munkának nincsen semmi akadálya, noha vannak gondok is. A Rigó utcai nevelőotthon például annak idején — 80 évvel ezelőtt — menhelynek épült. A nevelés mai céljaihoz itt nincs kellő számú foglalkoztató terem és mosodájuk szinte életveszélyes állapotú. A dr. Boross József utcai óvoda egészségtelen állapotú és korszerűtlen. Nem véletlenül került szóba az sem, hogy a nevelőotthon-hálózatban nincs még lehetőség a nagyon indokolt és szükségszerű differenciáltságra. Ezen a taggyűlésen hangzott el, hogy milyen nagy szükség lenne Szegeden is gyermekvárosra.

•

Meglehet, hogy ebben a pártalapszervezetben a taggyűlések mindig érdeklődést keltőek, vitára serkentenek, vélemények kicserélésére ösztönöznek. Ez a taggyűlés most ilyen volt, jóllehet egy tanévet fogott át a beszámoló, s a vitában részt vett *Tátrai Sándor, Takó Tivadar, Kovács Györgyné, K. Szabó Sándorné, Galambos László, Sütő Péter.* Végül az MSZMP Szeged városi bizottsága osztályainak véleményét tolmácsolta az alapszervezet tanévet átfogó munkájáról *Bárdos Károlyné* instruktor. Hangsúlyozta, hogy az itt folyó pártélet rendszeres és egyértelműen pozitív.

Pártmegbízatásának mindenki eleget tett, abban helytállt éppen úgy, mint ahogy a tantestületben bármely pártonkívüli is az iskolai és a nevelőotthoni munkában.

Lődi Ferenc

Népgazdaságunk, versenyképességünk

3. A gazdasági fejlődés hordozói

A termelés, az ipar szerkezete, az egyes ágazatok, termékek, technológiák szerepe koronként változik. A gyáripar kialakulásakor a textilipar volt a gazdasági fejlődés hajtómotorja. Később ezt a szerepet átvette a vas- és fémkohászat, majd a gépipar (ezen belül is a gépkocsigyártás), illetve a vegyipar. Napjainkban az elektronika, a nukleáris műszerek, a távközlési rendszerek, a környezetvédelmi berendezések és némely vegyipari termék a gazdasági fejlődés hordozói.

A termékek rangsorolása részben a kereslet-kínálat, részben a műszaki-gazdasági fejlettség függvénye. Így a hűtőszekrény, az automata mosógép, a televízió — a II. világháborút követő konjunktúra serkentői — például elvesztették korábbi szerepüket és a legfejlettebb országokban az importlistára kerültek. Másutt, így hazánkban is, azért még jövedelmező lehet ezek gyártása és exportja. Más termékeket viszont nekünk érdemes tartósan importálni a fejlődő országokból — munkát, anyagot és más erőforrást megtakarítva. A fejlettségbeli különbségek is serkentik tehát a nemzetközi munkamegosztást, bár az integrációnak sokkal inkább kedvez a szintbeli kiegyenlítettség.

Hogyan dönthető el a termelési szerkezet fejlesztésének iránya az adott vállalat, iparág jövője, az egyes gyártmányok, cikkek sorsa? Csak komplex módon, az úgynevezett műszaki-gazdasági követelményrendszer alapján. E módszer lényege a konkrétság: a versenyképességet (a sorozatnagyságot, a termék, a technológia korszerűségét, a termelékenységet stb.), mindig a versenytársakhoz viszonyítva vizsgálja.

A Nehézipari Minisztérium vállalatai lényegében ezt a módszert alkalmazták távlati terveik kidolgozásánál. Közülük a Bakonyi Bauxitbánya Vállalatot példaként említették a Központi Bizottság 1978. áprilisi ülésén. A vállalat terveiben előirányozta a hasonló adottságú francia versenytárs utólérését, a jelenlegi egy főre jutó termelés megkétszerezését.

Ahány vállalat, csaknem annyiféle feladat. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság felmérése szerint az ipari termékek 10—15 százaléka megfelel a nemzetközi versenyképesség követelményeinek, tehát fejlesztésük kívánatos, versenyképességük nagy valószínűséggel a jövőben is fenntartható. Öt százalékuk olyan nem gazdaságos termék, amelyre társadalmi igény van és importból nem pótolható. A termékek 10—25 százaléka az egyértelműen kihalásra ítélt. A 60—70 százalékból tehát a legszélesebb körből — kell kiválasztani a viszonylag rövid idő alatt versenyképessé tehető gyártmányokat, a többi pedig itt is megszüntetésre vár.

Más oldalról megközelítve ugyancsak bizonyítható, a magyar ipar termékválasztékának jelentős hányada megszüntetésre, visszafejlesztésre ítélt. Tízmilliós lakosú népesség nem képes milliónyi árufajtát versenyképes színvonalon előállítani. Mert nem képes ennyiféle termékhez munkaerőt, fejlesztő létszámot, kapacitást (beruházást) biztosítani — nemzetközileg versenyképes színvonalon. Az erők, az eszközök mai szétforgácsoltsága nehezíti, lehetetlenné teszi a felzárkózást, a versenyképesség fokozását. Legjelentősebb exportcikkünk, az autóbusz alkotja a teljes magyar kivitel 5 százalékát, az első öt cikk (az autóbusz, a hengerelt acél, a növényolajipari takarmány, a közlekedési eszközök alkatrészei és a kiszerelt gyógyszerek) 15—16 százalékát. Ez az exportarány a hazánkhoz hasonló lélekszámú, de fejlett tőkés országokban a listavezető terméknél 10—30, illetve az első öt cikknél 40—50 százalék.

A termékszerkezet fejlesztése közepes- és hosszú távú feladat, de elkezdése nem tűr halasztást. Könnyebb az átállás, az elavult termékek megszüntetése ott, ahol a kapacitások „konvertálhatók". (Gyógyszer-, műszer-, konfekcióipar stb.). Nehéz viszont a manőverezés, ha a technológia egy-egy termékfélére specializált (kohászat, műtrágyagyártás stb.). Az átállás ilyenkor hosszabb időt és több beruházást igényel. De elavult termék esetén sincs szükség mindig átállásra, ahol lehet, a munkahelyek számát kell csökkenteni. Azért, hogy a munkahelyek és a munkaerő száma összhangba kerüljön. De azért is, mert a leggyorsabban is érhetjük el a hatékonyság javulását (csökkentjük a ráfizetést).

Az MSZMP Központi Bizottságának 1977. október 20-i határozata a hosszú távú külgazdasági politikáról és a termékszerkezet fejlesztéséről megszabja a tennivalókat. Kimondja, hogy a „termékszerkezet fejlesztésére vonatkozó döntések túlnyomó része vállalati hatáskörbe tartozik". Főként az előrelépéshez nélkülözhetetlenek a piaci információk, a rugalmas reagálások, a helyi kezdeményezések. De abban az esetben, ha teljes a visszafejlesztés, a felszámolással egyenrangú gyökeres az átállás, aligha várhatjuk a vállalattól, hogy önmaga mondja ki és végrehajtsa saját halálos ítéletét. Gondoljunk csak a hazai gabonakombájn, vagy a traktorgyártás megszüntetésére. Az elhatározást hiába közölték, és sürgették a végrehajtást, központilag kellett felszámolni, más nagyvállalatokba beolvasztani, mind az EMAG-ot, mind a Vörös Csillag Traktorgyárat.

Régi példák, újakkal nem szolgálhatunk. Nem alakult még ki az életképtelen vállalatok felszámolásának mechanizmusa. Sőt, a szükséges jelzőrendszer sem működik kielégítően. A nemzetközileg versenyképes és az elmaradott vállalatok jövedelmi viszonyaiban nincsenek határozott különbségek. Tovább kell lépni a szelektálás (válogatás) objektív feltételeinek megteremtése, a gazdasági szabályozás, az anyagi ösztönzés útján. De nem kevésbé fontos a szubjektív feltétel, a társadalmi háttér megteremtése, akár a helyi konfliktusok vállalása árán is.

Kovács József

(Folytatjuk.)

Tudományok, a termelés hasznára

Vélemények a műszaki hónapról

A műszaki emberek paraméterekkel mérnek. Nem mindent persze: a nemrég befejeződött 18. műszaki hónap sikerének mérésére ők sem találnak csalhatatlan módszert. De nem is kell. A tudományos egyesületek tagjai voltaképpen elérték céljukat. Ismerkedtek másutt dolgozó szaktársaik munkamódszereivel, a műszaki-tudományos kutatások új eredményeivel. Nem szerényebb cél érdekében, mint hogy mindezt a termelésben hasznosítsák. Akár a korábbi években, vezértémát is választottak: az energia gazdaságos termelését és felhasználását. Miért? Mert energiahordozókban sajnos szegények vagyunk.

Mi minden történt Szegeden? Az MTESZ Csongrád megyei szervezetének szervező titkára, Hunyadi Lászlóné:

— Összesen 18 tudományos egyesület 67 előadást rendezett. A Technika Házában és az üzemekben tartott eseményeken majdnem 3 ezer résztvevőt számláltak. Az Országos Műszaki Múzeum Ember-energia-munka című kiállítását 2 és fél ezren tekintették meg.

A látottakról, hallottakról sokat vitatkoztak a szakemberek. Például a kiállításról. Kevesellték — joggal. Érdekesek az elődök nagyszerű találmányai: Csonka János porlasztója, vagy az évszázada készített gőzgép, de nem csupán visszafelé kell tekintenünk. Be kellett volna mutatni a technika újabb vívmányait, az emberi agy legkorszerűbb termékeit is. A műszaki emberek úgy gondolkodnak, hogy a tárgyakról nem elég beszélni, azokat meg kell nézni és körbetapogatni. Ungi Gyula, a MAHART szegedi üzemének vezetője, a Gépipari Tudományos Egyesület oktatási bizottságának irányítója:

— A gyártmány- és gyártásfejlesztésről szóló előadásokon bemutathatták volna az új termékeket, vagy technológiákat. Hogy azok is bepillantást nyerjenek, akik keveset tudnak róla.

— Mi a teendő?

— A GTE-ben fontolóra vesszük ezt a lehetőséget. Jövőre élünk is vele.

Széll János, a KSZV üzemvezető mérnöke, a Textilipari Műszaki Tudományos Egyesület tagja:

— Ilyen rögtönzött bemutatókat mi is tarthatnánk. Ha meghívnánk erre a hasonló profilú vállalatok szakembereit és azokat, akik az anyagainkat felhasználják, értékes tapasztalatokat gyűjthetnénk.

Hogyan lehet a régi, kiszolgált gépeket kevés anyagi ráfordítással korszerűsíteni? A GTE szakembereit ez a kérdés foglalkoztatta leginkább a 18. műszaki hónap során. A pótlólagos automatizálás a műszaki fejlesztésnek okos, gazdaságos formája. A régi gépváz hidraulikus és pneumatikus elemekkel fölszerelve lényegesen olcsóbb, mint az új berendezés. De biztosítja-e a kívánt hatást? Tombácz Józsefnek, az Ikarus szegedi gyára főmérnökének, a GTE szegedi titkárának már vannak tapasztalatai.

— Az ilyen megoldás kíméli az emberi energiát, csökkenti a mellékidőket. Az Ikarusnál jó eredményeket értünk el, de érdemes megkérdezni a kéziszerszámgyáriakat is.

A kéziszerszámgyár osztályvezetője, Nátyi Csaba:

— A századfordulón gyártott, 100 forintot érő gépünkből is újat varázsoltunk. Néha azonban a jó szándék is kevés. Tavalyelőtt megrendeltünk egy pneumatikus egységet, de még mindig nem érkezett meg. Az Egri Finomszerelvény Gyár az igényeknek felét sem tudja kielégíteni. Hasonlóan áll a Danuvia a hidraulikus tápegységekkel.

A hazai kevés, a külföldi drága. Nem könnyű a lecke. Gondolkodni kell a megoldásán.

Mit meríthettek a 18. műszaki hónap rendezvényeiből az ipari szövetkezetek mérnökei, technikusai? Horváth János, a KISZÖV elnöke, az MTESZ megyei szervezetének alelnöke jó néhány előadást végighallgatott. Mit tapasztalt?

— A szövetkezetiek közül legtöbben a plenáris üléseken vettek részt. Értékes gondolatokat hallhattak a feladatainkról. A szakmai előadások a műszakiak vékony rétegének sokat mondtak, másoknak jóformán semmit. A mieink inkább az utóbbiak között vannak. Keseregtek is, hogy a gyakorlati munkához nem kaptak útmutatót. Ezért az üzemükben azért nem rendeztek tanácskozást, mert egy-egy szövetkezetben kevés műszaki dolgozik.

— Más észrevétel?

— A műszaki hónap idején országos értekezleteket is tartottak Szegeden, így megosztották a figyelmet. Erre jövőre figyelnünk kell.

Vélemények, bírálatok, óhajok. Arra vallanak, hogy a szegedi szakemberek a következő műszaki hónap során még többet akarnak kapni a termelést segítő ismeretekből.

Szirák József